

Nova

Izhaja
vsakega 10. in 25.
v mesecu.Naročnina do
konca leta 1927
12 Din.Številka pošto-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Samouprava

Glasiło gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo
in upravnništvo:
Kočevje št. 18.

Telefon št. 5.

Oglasi:

mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10—

Vsebina: Zavednim slovenskim volilcem v Kočevju! — Obrambna zveza med Francijo in Jugoslavijo. — Podlistek: † Milena Dr. Žerjavova. — Naš notranji politični položaj. — Občinske volitve v Kočevju. — Iz NRS. — Dopisi. —

Zavednim slovenskim volilcem v Kočevju!

Slovenska zastava in čast našega imena v Kočevju je rešena. Volitve v občinski mestni odbor mesta Kočevje so svetu in vsem združenim nasprotnikom pokazale, da se kočevski Slovenec ne da zatreti, da ne kloni pred nikomur. Sklonile nas niso ne grožnje z odpusti, ne intrige nasprotnikov ne nezakoniti akti in tudi ne hišne preiskave: šli smo ponosno in zavedno v boj, ponosno in zavedno pregledujemo naše vrste in sijajen rezultat: samo 36 kroglic nam manjka do absolutne večine! In to navzlic vsem ostalim izrecno proti nam združenim nasprotnikom!

To je rezultat, na katerega smo kočevski Slovenci vzpričo zveze klerikalcev in nemških nacijonalcev proti nam v resnici lahko ponosni.

V posebno čast in ponos slovenskega imena v Kočevju pa služi narodna zavednost in discipliniranost slovenskega delavstva v Kočevju. Kot skala sredi kleronemških valov je naše slovensko delavstvo dostojno in energično odbilo vse ponudbe, teroristične akte in grožnje ter s kroglicjo v roki posvedočilo čast in značajnost slovenskega delavca v Kočevju. To ne bo nikdar pozabljeno!

Slovenski volilci!

Volitve so za nami! Kar se je zgodilo v ognju volilne borbe, naj bo po možnosti pozabljeno. Naše oko se mora upreti v bodočnost, naše roke se morajo pripraviti za delo: v mestnem občinskem zastopu nas čaka dovolj nalog in volilci pričakujejo ugodno rešitev onih vprašanj, za katere smo šli v volilni boj. Naša lista je bila narodna, bila je gospodarska in bila je delavska. In s tem je dan že naš program v bodočem občinskem zastopu: ustvarjajoče gospodarsko in socialno delovanje za kar največji napredek našega Kočevja in blagobit njegovega prebivalstva.

Zvestoba za zvestobo!

Hvala Vam, zavedni volilci!

Imenom iz II. liste izvoljenih enajstih odbornikov in enajstih namestnikov mestne občine Kočevje kot nosilec:

Dr. Ivan Sajovic.

Obrambna zveza med Francijo in Jugoslavijo.

Kočevje, dne 10. novembra 1927.

Pridobitev državne samostojnosti še ni vse. Ohranitev svobode lastnega naroda v obliki državne samostojnosti nalaga narodu in njegovim voditeljem resne skrbi. Red, procvit in blagostanje ljudstva zavisita tudi od stanja zunanje politike. Narod, ogrožen od sosedov, ki prete, da vsak čas vpadajo v njegovo ozemlje, se polaste njegovega premoženja kot vojnega plena, prebivalstva pa kot vojnih ujetnikov, tak narod ne bo zidal tvornic ter vlagal premoženje v od sovražnika vsak čas dosegljive naprave in podjetja; pri tako ogroženem narodu zamore gospodarstvo le životariti, a nezadovoljstvo in žnjim nestalnost notranjega položaja so vsakdanji gostje.

V skoro podobnem položaju se nahaja naša država od njene ustvaritve dalje. Naš trikrat močnejši zapadni sosed je po vojni prevzel vlogo prejšnje Avstrije nasproti Srbiji ter da čutiti svojo premoč na vseh količkah dosegljivih in ranljivih točkah. Kot vzor mu lebdi pred očmi pohod starih Rimljanov iz Rima do Carigrada in perzijske meje. V ta namen izkorišča naravne diference in interesna nasprotstva s sosedi, hoteč povezati slednje v trden našo državo obkrožujoč obroč, ki naj nas tako poveže in ukoči, da bi Italija ob danem trenutku imela lahko delo in dober plen. To tem boljše, ker ve, da rabimo za razvitje vseh neizkorenljivih narodnih sil miren razvoj vsaj kakih 25 let in torej iz tega razloga marsikaj prenesemo, kar sicer morda ne bi, v svesti si, da dela čas za nas.

Italija pozablja pri tem, da je naša država tvorevina izvanredno občutljive in skupne

evropske tkanine, ki se ji pravi: mirovne pogodbe ter na njih ustvarjeno evropsko in svetovno ravnotežje ter svetovni mir. Mi smo samo del te tkanine in tudi del te zgradbe. Z ozirom na svetovno važno križišče našega ozemlja morda vogelni kamen. Kdor trese vogelni kamen zgradbe, riskira, da ga zgradba s svojimi ruševinami zasuje.

To je bilo treba predložiti Italiji z ozirom na njeno početje do nas. Francija ji je najpreje ponudila obrambno zvezo treh, to je Francije, Italije in Jugoslavije. Ta zveza naj bi zadržanje Italije v toliko spremenila, da Italija, mesto da ta vogelni kamen trese, istega zaeno s Francijo čuva, Jugoslavija bi pa kot tretja v zvezi, povedala, če se jo dobro ali ne. Italija je seveda takoj zavohala, da se ji na lep način hoče zavezati roke v njenem rovarjenju proti nam in je — logično odklonila.

Tedaj se je to zgodilo, kar se je moralo zgoditi. Francija sama je pristopila k temu vogelnemu kamenu, da ga čuva. Kdor torej trese ob njega, bo zadel ob meč — velesile Francije.

To je smisel in jedro te pogodbe. Italija to seveda dobro ve, zato njeno časopisje naravnost renči. Zgubilo je takorekoč razsodnost. Ni čuda; ta pogodba je z enim mahom prekrizala tisoč načrtov Italije, ki jih lahko dene takoj v arhiv. Ker Francija je kos najmanje dvema Italijama, a Italija je za slučaj, da nas ali Francijo napade, brez dvoma takoj v jeklenih klješčah, iz katerih ni izhoda.

Zunanje politično pa pomenita pogodba še nadaljni udarec ofenzivnim italijanskim načrtom v Podonavju in na Balkanu. Francija že ima slične obrambne pogodbe z Rumunijo, Čehoslovaško in Poljsko. To se pravi, da v slučaju resnosti drže te države v šahu — Madžarsko in Bulgarijo, italijanske pri-

† Milena Dr. Žerjavova.

Ljubljana, dne 4. novembra 1927.

Včeraj je preminula tu sredi plemenitega svojega delovanja voditeljica narodnega ženstva ter duša skoro vseh narodnih in dobrotvornih ustanov gospa Milena Dr. Žerjavova, soproga ministra n.r. in narodnega poslanca, voditelja SDS, Dr. Gregorja Žerjava. Smrt jo je iztrgala iz kroga ljubljene njene družine in otrok v 38. letu starosti. Bila je vzor slovenske žene, matere in dame. Od narave visoko obdarjena z lepoto telesa, duha in srca je posvetila vse svoje življenje

svoji srčno dragi ji družini in slovenski mladini; revni ljubljanski srednje- in visokošolci so tvorili v njenem plemenitem delovanju takorekoč le širši krog njene lastne rodbine. Enako se je udeleževala vodilno in inicijativno v vseh narodnih društvih, zlasti pri „Sokolu“, „Soči“ itd. Ljubljano je zadel z njeno smrtjo težak udarec. Manifestirala je to v pogrebu, veličastvenem, kot ga Ljubljana še ni videla. Naj bo plemeniti slovenski ženi slovenska gruda lahka, težko prizadeti njeni rodbini, zlasti gospodu Dr. Žerjavu, pa tudi naše toplo sočustvanje.

jatelje. Naš hrbet je torej osiguran in s tem tudi naš notranji vsaj 25letni mirni razvoj.

Kaj to pomeni, je jasno. Sedaj pristopimo lahko mirno in dostojno, s potrebnim mirnim in stvarnim prevdarkom, k trezni rešitvi vseh naših notranjih problemov. Upravnih in gospodarskih. A inozemski kapital, v kolikor ga rabimo, je dobil realno bazo in jamstvo.

Viteški francoski narod, pionir človeške kulture in civilizacije, je ponovno posvedočil največjo svojo naklonjenost do nas. Zvezal je svojo usodo z usodo našega naroda. Kot zvest brat z bratom.

Tò ne more ostati brez globokega odmeva v naših srcih. Zlasti ne naše mladine in naraščajoče generacije.

Vive la France!

S.

Naš notranji politični položaj

postaja izza povolilnih interesantnosti in držnih kombinacij skoro dolgočasen. Politično bi se to reklo, da stabilen. Vukičević-Korošec-Marinkovič trdno drže vladne vajeti, predvsem vsled tega, ker slednji prevladuje v Demokratski Zajednici. Davidovič se ni mogel odločiti za velikopotezno in morda nekoliko riskantno kombinacijo Demokratskega bloka ali celo kluba Davidovič-Pribičević-Radič. Vsled zapustitve Demokratske stranke in kluba l. 1924, da pride v vlado, ima Pribičević še vedno močne nasprotnike v Demokratskem klubu. Vsled tega Davidovič ni mogel s sigurnostjo predvideti, ali s Pribičevićem pridobi ali izgubi. Ker tudi v DZ so poslanci, ki se šele v zadnjem trenutku odločijo za sigurno pot. Proti zvezi z Radičem so pa nasprotstva v DZ še večja, smatra se ga nepreračunljivim in vsled tega za popolnoma nezanesljivega zaveznika. Vzpričo tega položaja Davidovič ni mogel navezati usodo svoje stranke in kluba z usodo Pribičevića in Radiča; prvič ni vedel, koliko poslancev mu bo sledilo iz Demokratske Zajednice, če vsi ali le del in celo toliki del, da bi Vukičevićeva vlada ne zgubila večine, in drugič, tudi ako bi bil vsega tega siguren, ni vedel, ali dobi z novo zvezo sestavo vlade ali ne, ali pa dobi Vukičević — volilni mandat. Nadvse previdni Ljuba Davidovič je vse to in še marsikaj prevdaril in sklenil — počakati. Medtem sta Radič in Pribičević zaključila ponovno pobratimstvo ter zvezala tudi svoji stranki pod firmo „Seljačke Demokracije“. Imata 84 poslancev. Čakata, da dozori v Demokratski Zajednici in vladi položaj v toliko, da bi se z vsemi 79 poslanci DZ stvorila nova večina in nova vlada Združene Demokracije. Obenem koketirata tudi s Pašičevci in centrušaši v NRS...

Izpolnjujoč zadane obljube, je vlada med tem šla na delo. Predložila je parlamentu v obravnavo celo vrsto že preje zaključenih zakonskih načrtov, zlasti sodnih. Obenem se vodijo zakulisna pogajanja za večje inozemsko posojilo. Najvažnejši dogodek pa je podpis obrambne pogodbe s Francijo; ta nam garantira mir na zunaj ter možnost mirnega gospodarskega in kulturnega razvoja na znotraj.

Ali sem že plačal naročnino? Za celo leto 30 dinarjev.

Občinske volitve v Kočevju.

Kočevje, začetkom novembra 1927.

Z rapalsko pogodbo je pridobilo Kočevje kot sklop in središče dolin jugozapadne Slovenije v bližini italijanske granice bistveno na svojem pomenu. Skozi Kočevje pelje tudi edina zveza Slovenije z morjem — skromna bivša deželna cesta Ljubljana-Lujizina cesta-Sušak. Razun tega je bilo Kočevje predvojno hudo pangermansko gnezdo; Südmarka in Schulverein sta imela tu bogato torišče in prodirala sta z nemštvom, čigar pionir je bilo nemško šolstvo, v smeri na Čabar, Žužemberk in Črnomelj. V slednjem se je že ugnezdila podjetna nemška manjšina, a Südmarkovske šole so v pretečem polukrogu jele objemati mesto...

Po prevratu se je lice bistveno spremenilo. Preje slovenska manjšina v Kočevju se je z odhodom umetno presajenega nemškega uradništva in prihodom slovenskega spremenila v večino. Nova slovenska industrijska podjetja so zaposlila predvsem slovenskega delavca; za njim je prišel slovenski obrtnik, slovenski trgovec, notar, advokat itd. Običajna slovenska večina se je afirmirala v dvetretjinsko večino, a nemška narodna manjšina v slabo enotretjinsko.

Vendar položaj slovenske večine v Kočevju, ki jo obdaja venec 20 nemških občin, še ni utrjen. Slovenska hišna posest šele nastaja, enako tudi slovenski meščan. Dočim je nemško meščanstvo trdno, strnjeno in razpolaga s tradicijo, disciplino, nacijsko, krvno in interesno skupnostjo, je slovenska večina predvsem skupina menjajočega se uradništva in delavstva, v kateri tvorijo stalno naseljeni slovenski hišni posestniki, obrtniki in trgovci številčno neznatno manjšino. Upoštevati je tudi, da je marsikak slovenski uradnik in inteligent po svoji vzgoji, preteklosti in mentaliteti v svojem čuvstvanju bližje meščanu, čeprav Nemcu, kot pa delavcu, čeprav Slovincu. Tudi pri nekaterih uradnikih v Kočevju manjka popolne narodne zavesti oziroma je manjša kot strankarija in drugi obziri, včasih tudi materialnega značaja. Tudi daljše bivanje v Kočevju na nekatere bolj dostopne značaje v narodnem pogledu ne vpliva dobro, enako tudi ne ožji družabni stiki. Opaža se, da v takih slučajih ostane Kočevjar pri svojem, Slovenec se pa rad poda in postane internacionalen, nacijsko brezbrizen in naravnost nevaren bacilonosilec nediscipline v slovenskih vrstah. Posebno ako ima še ugledno in vplivno službeno mesto.

Pri taki čeprav dvetretjinski večini narodno delo in uvajanje ter obdržanje narodne discipline ni lahka stvar. Posebno, ako je taka večina še strankarsko razbita in osebno razprta. Nazorna slika razmer se pokaže zlasti pri javnih lokalnih vprašanjih, baš kot so občinske volitve.

Leta 1924, po preteku opcijskega roka, so prvič po prevratu pri občinskih volitvah glasovali tudi Kočevjarji-Nemci. Dobili so 194 glasov in 9 mandatov, Slovenci pa na radikalno-demokratski listi 140 glasov in 7 mandatov, na SLS listi 144 glasov in 7 mandatov, a na narodno-socialni listi 64 glasov in 2 mandata, skupno torej 194 nemških glasov in 9 mandatov proti 348 slovenskim in 16 mandatov. Županom je bil izvoljen s slovenskimi glasovi odvetnik Dr. Ivan Sajovic, dočim je nemški kandidat Tomitsch z 10 glasovi propadel.

Kočevjarji, katerim je bilo že v südmarkovski šoli vcepljeno latentno nasprotje in antipatija do drugorodcev, posebno pa do „Kroinarjev“, so leta 1923 pri državnozbornskih volitvah volili radikalno, ker so upali, da bodo srbsko stranko izigrali proti Slovencem v svojo korist. To se jim ni posrečilo; radikalna stranka je v Kočevju ukrenila samo to, kar je bilo v splošno korist potrebno, ni se pa spuščala v nobene privilegije. Volitve l. 1923 so pokazale, da stoji mandat SLS v okraju na šibkih nogah. Njegov nosilec kaplan, pozneje župnik Škulj iz Dolenjevsi, je vsled tega napel vse sile, da pridobi Kočevjarje za SLS. Era Narodnega bloka je to delo olahkotila. Ta vlada je bila namreč mišljenja, da ni v državnem interesu, da bodočo generacijo kočevsko, in to še v bližini italijanske meje, vzgajajo bivši südmarkovski in šulfereinarski učitelji in učiteljice, ki jih je naša država gladko prevzela v službo, pri izpitih iz državnega jezika jim pa gledala kar na debelo skozi prste. Smatrala je za potrebno, da te učne moči spoznajo tudi druge dele naše domovine in se jo nauče spoštovati, predvsem pa da pridobe potrebnega znanja in duha tudi v državnem jeziku. Te predstavitev so bile voda na Škuljev mlin; s pomočjo 12 kočevsko-nemških župnikov v okraju je jel prirejati sestanke in s pomočjo teh župnikov in učiteljske zlahte obsojati te predstavitev in predočevati ljudem, da edina SLS zamore in hoče pomagati. Ko so izpadli SDSarji iz vlade, je res priromal učitelj za učiteljem, učiteljica za učiteljico nazaj v okraj. S pomočjo nič hudega slutečega načelnika in „vsled družinskih razmer“ seveda. In tako imamo danes na Kočevskem zopet celo predvojno nemško učiteljsko elito skupaj, ki vceplja bodočo generacijo seveda ljubezen do Slovenstva in Jugoslovanstva še posebej v srce. Kako je pri tem s slovenskimi razredi in slovenskim naraščanjem na Kočevskem, se vidi.

Ko so Kočevjarji videli ta Škuljev uspeh, so dobili zaupanje. Proti zavodom, ki so bili pretežno v slovenskih rokah, je obljubil Škulj ustvaritev nemškega denarnega zavoda in tako finančno neodvisnost od Slovencev. S pomočjo Zadržne zveze, ki je dala vse potrebno, tudi strokovno moč, na razpolago, se je ustanovila „Spar- und Darlehenskasse“, rajfajznovka z neomejenim jamstvom članov-dolžnikov. Ta je takoj pričela propagando med Kočevjarji; „Gottscheer Zeitung“ je pisala take članke za njo in proti drugim zavodom, da je prišlo do tožb. Politična oblast se ni zganila, čeprav se je pozivalo na bojkot in run na druge zavode; ostala je pasiven motrilec. Kmalu se je ojačala ta rajfajznovka na ca 8 milijonov vlog; sedaj so njeni agitatorji bolj previdni, ker bi se igra pri teh vlogah znala obratno ponoviti.

Denarne težkoče edine domače banke v Kočevju in žnjo zvezane slovenske industrije so razplamtele bojevitost in podjetnost Kočevjarjev. V zvezi s svojo rajfajznovko in Mestno hranilnico so jeli misliti na to, da bi se te industrije polastili ter tako podredili slovenskega delavca svoji volji. Prvi naskok se je ponesrečil; v Kočevje je prišla s svojo podružnico velebanka na podlagi aranžmaja med interesenti. Nato so obrnili svoje oči na mestno občino; od tu peljejo pota in niti marsikam. Dosedanji župan Dr. Sajovic jim je bil presamo-stojen in preenergičen; ta bi se sigurno ne dal porabiti za blage kočevarske namene, ki bi uresničeni šli pot starega Konsumver-

eina ter bi nihče ne imel od tega, niti Kočvarji niti Slovenci, mesto bi pa trpelo. V tej zagati so jo Kočvarji pogruntali dobiti župana, ki bi jim pri njih načrtih šel na roko. Obrnili so se na klerikalce, predvsem na Škulja. Določili so nato, da pojdejo združeni v občinske volitve; da se pripravi teren, so započeli precej neukusno kanonado proti Dr. Sajovicu najprej v „G.Z.“, potem pa še v „Slovenču“. Ko jih je Dr. Sajovic prijel s tiskovnimi pravdami, so utihnili in prenesli delovanje na podzemne rove. Toda tudi tu so prišli pod kontrolo. Naskoro so se prepričali, da sami, to je združeni lokalni SLSarji in Nemci, Dr. Sajovicu ne bodo kos, posebn pa ne, ako bi se nasproti kleronemški fronti ustvarila nacijsionalna fronta kočevskih Slovencev, v katero bi šla sigurno tudi SDS. Da se to prepreči, so prišli klerikalci in Nemci, kot to pripoveduje Doktor Rajh v svojem agitačnem volilnem letaku — ponovno do Dr. Rajha, staroste kočevskega „Sokola“ in predsednika več kulturnih društev, s ponudbo, da bi bil njih župan. Dr. Rajh pripoveduje v svojem letaku, da je na to kleronemško ponudbo rekel samo „Da“. Ker pa so tudi v kočevski SDS možje, ki so ta manever Nemcev in pridruženih jim klerikalcev dobro spregledali, so zahtevali od Dr. Rajha, ko so ga na njegova zahtevanja, da se ni zvezal z Nemci in klerikalci, postavili za nosilca liste, da mora vezati SDS kandidatno listo z listo Dr. Sajovica. Seveda se je to obljubilo, toda vzpričo obstoječega dogovora z Nemci in klerikalci Dr. Rajh pri Dr. Sajovicu za vezavo liste še vprašal ni.

Predlog NRS, da bi se najprej zedinili kočevski Slovenci in razdelili mandate po številu volilcev med seboj, potem pa stopili v dogovor z Nemci, da se vstvari enotna lista in prihrani tako nepotreben volilni boj, je SLS zavrnila.

In tako je prišlo do volitev 30. oktobra. „Slovenec“ in „Gottscheer Zeitung“ sta kar tekmovala v borbi proti edini slovenski svobodni listi, Gospodarsko-delavski listi, katere nosilec je bil Dr. Sajovic. Agitatorji zvezanih strank so švigali in delali na vse kriptije in z vsemi mogočnimi sredstvi. Tudi politična oblast je brez prave stvarne podlage priskočila „zvezarjem“ ali „Bundarjem“ na pomoč s tem, da je po § 43 volilnega reda prevzel Dr. Čuš vodstvo volitev, da se je točno znalo, kako je on opredeljen. To okoliščino so Kleronemci dali natiskati še preje, predno je bila razglašena, seveda brez podpisa tiskarja in primerno zavito.

Toda ako se je večina slovenske inteligence v mestu pokazala narodno mlačna in nezavedna, je rešilo slovensko čast Kočevja slovensko delavstvo. Še nikdar se ni pokazala tako jasno razlika in brezdnost med slovenskim inteligentom in polinteligentom na eni, ter slovenskim delavcem, priprostim, toda zdravim in poštenim slo-

venskim človekom, na drugi strani. Slovenski quasiinteligent, napolnjen že izza šolskega ozračja z raznimi megljenimi teorijami, se čuti nad priprostim človekom kot pristen malomeščan visoko vzvišenega. Svoj čas ubija najrajši po kavarnah in gostilnah, kjer pušča denar in dolgove, doma gre pa otrokom še za obutev trdo. Njegova duševna hrana je dnevno časopisje, seveda samo njegove stranke. Tako postane omejen in zagrižen, nedostopen v svoji kratkovidnosti za vsako širše obzorje ali temeljitejši prevdarek. S takimi inteligenti seveda ni mogoče diskutirati o narodnih idealih, ampak kvečjemu, kje je cenejši cviček ali boljši kos mesa. Zato so pa bile izjeme toliko bolj častne. Slovenski delavec je pa s svojim zdravim razumom inšinktivno začutil, kaj da mu Nemci in njih prijatelji pripravljajo: oklenil se je vsled tega edine svobodne slovenske liste in se strnil okrog Dr. Sajovica, ne plašeč se ne groženj, ne sladkanj, pa tudi hišnih preiskav ne. Žnjim je šla vsa nepokvarjena, čista, res narodna inteligenca, ki je začutila, da se radi ljubih kočevskih kroglic iz kočevske okolice za SLS hoče potegniti za mrtvaški zvonec kočevskemu Slovenstvu, res narodnemu in neodvisnemu. Nad 20 inteligentov se je zbrisalo iz Dr. Rajhove liste, pa tudi v vrstah SLS, to moramo s priznanjem ugotoviti, so se našli značajni možje, ki so preko vodstvo SLS glasovali po svoji vesti in narodnem prepričanju.

In tako se je zgodilo, da vezani klerikalna in nemško nacijsionalna lista, ki sta računali na dvetretjinsko večino, nista dobili niti absolutne večine. S tem je njuni lastni županski kandidat splaval po vodi in navezani sta na rezervnega županskega kandidata Dr. Rajha, ki mora pa tudi sam sebe volit, ako hoče postati kleronemški župan v Kočevju.

Posamezne liste so dobile:

- I. SLS 68 glasov in 3 mandate.
- II. NRS, Gospod. delavska 259 gl. in 11 mand.
- III. Nemško nacijsionalna 208 gl. in 9 mand.
- IV. SDSarskih desidentov 54 gl. in 2 mand.

Kot najmočnejša grupa iz volitev je izšla torej čista slovenska Dr. Sajovičeva lista.

Da je ostal Dr. Rajh svoji napredni pretoklosti zvest, bi bili zvezani NRS in SDS listi dobili najmanj 15 mandatov, vse tri slovenske vezane pa kot je predlagal Dr. Sajovic, pa najmanj 19 mandatov.

Zveza Slovencev z nemškimi nacijsionalci proti ostalim Slovincem pa je ojačala nemške nacijsionalce; še nikdar niso ti dobili 208 glasov in brez njih sedaj tudi ni potrebne dvetretjinske večine v občinskem svetu.

Nastaja vprašanje, kaj sedaj.

Voditelj najmočnejše iz volilnega boja izišle grupe Dr. Sajovic je na sestanku somišljenikov po volitvah izjavil, da je mišljenja, da so volilci poslali občinske od-

borne v občino delat, ne pa prepirat. Vsled tega se je izjavil za pameten kompromis, z vsemi grupami in za pameten delovni program v občinski hiši. Zbor je ta njegov predlog usvojil ter mandatarnjem naročil, da se strnejo v eno nerazdelno celoto pod skupnim vodstvom, ki naj predstavlja in zastopa interese 259 mož, ki jim je v kočevski občini poverilo svoje zaupanje. Naročilo jim je, da v interesu prebivalstva lahko sklenejo kompromis in stvorijo z drugimi grupami delovni občinski program na podlagi priznanih parlamentarnih metod.

Sledeč temu naročilu se je takoj konstituiral iz novoizvoljenih odbornikov „Gospodarsko-delavski klub“ z načelnikom Dr. Ivanom Sajovicem, podnačelnikom Viktorjem Medvedom ter zapisničarjem Joško Ivančičem.

Zadržanje drugih strank dokazuje, da nočejo kompromisa, čeprav vse skupaj nimajo dvetretjinske večine. Kaže, da hočeje zastopstvo Slovencev poriniti s silo v stran ali pa je zatajiti.

To bo seveda rodilo odpor v slovenskih vrstah, ki novemu zastopstvu ne obeta nič dobrega.

Iz NRS.

Klub narodnih poslancev NRS je izvolil, kot znano, svojim predsednikom ministerskega predsednika Veljo Vukičevića. O kakem nesoglasju v klubu ni več ne duha ne sluha. Nasprotno, da največji parlamentarni klub, ki šteje 112 mož, je klub narodnih poslancev NRS danes v začudenje cele javnosti najbolj discipliniran klub v parlamentu. Oni, ki so mislili, da ga bodo razbili, se danes sami vijejo v sumljivo nevarnih političnih krčih. Klub narodnih poslancev NRS je kot najvišja politična instanca stranke danes vzor ostali stranki in strankinim organizacijam v provinci. Te treba da gledajo, ne glede na začasno zvezo s SLS, tudi v Sloveniji nemudoma na složno delo za razširitev Narodne Radikalne Stranke in poglobitev njenih načel. Ker zveze pridejo in se sklepajo, pa tudi lahko preidejo, stranka je treba pa da ostane, pa naj pride kar hoče. In vsakdo mora skrbeti najprvo za svojo hišo in šele v drugi vrsti za ono prijatelja sosedu.

Lista NRS pri občinskih volitvah v Kočevju dne 30. oktobra t. l. je od 589 oddanih glasov dobila 259 in 11 mandatov od 25. Da je dobila še 36 glasov, bi dobila večino nad vsemi združenimi nasprotniki. Stranka je šla v boj pod gospodarskim in nacijsionalnim geslom ter je združila pod svojim praporom vse pristno slovenske elemente v Kočevju. Stranka je porasla od 6 na 11 mandatov.

SLS je za boj proti NRS v Kočevju združila vse kar leze in gre. Zedinila je nemške nacijsionalce in samostojne demokrat-

Zadružna gospodarska banka d. d., Ljubljana

podružnica KOČEVJE, Ljubljanska cesta.

Centrala Ljubljana.

Delniška glavnica in rezerve: nad 16.000.000 Din.

Vloge: nad 250.000.000 Din.

Promet: nad 11.000.000.000 Din.

Nakup in prodaja valut in deviz po dnevnem kurzu.

Nakazila v tu- in inozemstvo najhitreje in najceneje.

Vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice proti ugodnemu obrestovanju.

Podružnice: Celje, Djakovo, Kočevje, Maribor, Novisad, Sarajevo, Sombor, Split, Sibenik.

Ekspozitura: Bled.

Menični eskont. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Kulantna provedba vseh bančnih poslov.

ske nezadovoljneže v eno falango, samo da vrže NRS in njenega predstavnika. Točno po devizi, ki jo je SLS izdala po deželi: „Sedaj bomo pa slovenske radikale kar pomedli!“ Kočevje je najmočnejša radikalna trdnjava v ljubljanski oblasti, torej jo je treba porušiti. Volitve je vodilo Tajništvo SLS Ljubljana, kar izrecno pribijamo, da ne bo morda izgovora na „lokalne faktorje“. Smo radovedni, koliko časa se bo ta dvorezna politika SLS še držala.

Seja Srežkega Odbora NRS Kočevje je preložena na drugo nedeljo v decembru v isti lokal in z istim dnevnim redom ter slučajnostim. Predsednik.

Tedenske vesti.

N. V. kralj Aleksander bo prezimil letos v drugi prestolici države, v kraljevskem Zagrebu. Računi se s tem, da se vrši običajni zimski dvorni ples letos v Zagrebu. Mestni občinski svet je sklenil, da imenuje najlepše trge v Zagrebu po članih visoke kraljeve hiše.

Karlisti v Romuniji, to je pristaši bivšega prestolonaslednika Karla, očeta sedanjega mladoletnega kralja Mihajla, so hoteli postaviti Karla na prestol, da bi vrgli tako min. predsednika Bratianu-ja, faktičnega gospodarja Romunije. Namera se ni posrečila. Izkazalo se je, da za Karlom stoji — fašistična Italija, ki bi rada spodrinila v Romuniji francoski vpliv. Gre torej pri tem za politične interese tudi naše države.

11. novembra 1918 je kapitulirala kajzerska Nemčija pred zavezniki. Jutri bo torej devetletnica. Današnja demokratična Nemčija gre sicer polagoma, v etapah in trzavicah, toda sigurno in precej jasno pot demokratizma in miru. Iz za kulis se sliši, da so v zadnjih mesecih francoski in nemški diplomatje dosegli medsebojna soglasja ne samo v francosko-nemških vprašanjih, ampak tudi v svetovno-političnih in sicer v takih, ki utegnejo biti odločilnega zgodovinskega pomena. Ni brez podlage, da berlinski in vodilni nemški listi pozdravljajo obrambno pogodbo med Francijo in Jugoslavijo.

Italijansko vojno brodovje je priplulo pred nekaj dnevi pod vodstvom princa Udinskoga v Tanger. Bila je to očitna politična demonstracija Italije nasproti Franciji in v korist Španije. Slednji dve sta vodili namreč pogajanja glede nevtralne zveze Tangerja z okolico v Maroku, odkoder so dobivali Rifi in Kabili v ustanku proti Španiji in Franciji svojo pomoč. Vsled tega je treba potrebno ukreniti, da se v bodoče taka pomoč ne bi več nudila. Pogajanja so prišla na mrtvo točko. Italija, ki bi rada Španijo nasproti Franciji izigrala, je slično kot svoje dni Nemčija s „Pantherjan“ v Agadirju, napravila politično demonstracijo proti Franciji, ki jo utegne Italija še drago plačati. Ta demonstracija namreč tudi Angliji ne diši.

Izid obč. volitev v Kočevju je pokazal, da sta v Kočevju le dva tabora: slovenski, ki je dobil 259 glasov, ter nemško-nacionalni, ki je dobil 208 glasov. Strankarske liste SLS, ki je dobila 68 glasov in SDS, ki je dobila 54 glasov, so

vzpričo strnjenosti nemško-nacionalnih vrst slovenski stvari prizadeli težko škodo. Vzpričo Dr. Sajoviceve liste z 259 glasovi je jasno, da so volilci v lokalnih vprašanjih strankarijo SLS in SDS, ki sta šli na pomoč že itak proti Slovincem združenim Nemcem, odklonili. S tem svojim prestopkom sta SLS in SDS v Kočevju kršili potrebno narodno disciplino, pa tudi ugled kočevskih Slovencev v zunanjem svetu. Za prazno in pri danem položaju zelo dvomljivo čast kleronemškega župana se doslej v Kočevju še ni kršilo narodne ali strankarske discipline ter nastopalo na lastno pest.

Nemški nacionalci, ki so zlobnali vse, kar leze in gre ali misli nemško, se nam lahko smejejo v pest. Vsled narodne in druge nediscipline ter v lokalnih vprašanjih nepotrebne strankarije kočevski Slovenci sedaj še dvetretjinske večine nimajo v občinski hiši, dasi imajo znatno več volilcev kot dve tretjini. Bolna ambicioznost, strankarska zagrizenost ali privatne zadeve morajo ob reševanju narodne časti ali javnih vprašanj pri količkaj inteligentnih ali discipliniranih ljudeh stopiti v ozadje. Tega temeljnega pojma gotovi ljudje, ki bi radi vodili „odločilno“ besedo in bili tudi „važni“, očitno še poznajo ne.

Na II. listi izvoljeni kandidati in namestniki so vsi sinovi slovenskih mater. Toliko gotovemu zgagarju zaenkrat v pojasnilo.

Zahvala. Ko odhajam iz Slovenije, se zahvaljujem vsem prijateljem našega abstinentnega pokreta, vsem oblastem, vsem sodelavcem, predvsem pa vsem sestram in bratom, za vso obino pomoč za časa mojega antialkoholnega in antinikotinskega delovanja med mladino v Sloveniji. Prosim, da me tudi v bodoče in še intenzivnejše podpirajo v mojem širšem delokrogu v Zagrebu. Vsi v borbo za zdravje!

Dr. Fedor Mikič.

Dopisi.

Kočevje. Kuriozen položaj bo nastal v novem mestnem občinskem zastopu, ako ne pride do kompromisa, za katerega se je načelnik najmočnejše, slovenske grupe, v novi občinski hiši, že izrekel in dobil za to pooblastila. V slučaju, da ne pride do soglasja, bo županoval demokrat in liberalec, obenem starosta „Sokola“, klerikalec in nemškim nacionalcem in to proti izrazitim Slovincem, narodnjakom in „Sokolom“. Obdaval ga bo krog šestih nemško-nacionalnih občinskih svetovalcev, ker so ostali štirje Slovenci iz SDS in SLS liste državni uradniki. Ti bodo torej omogočili kleronemško-nacionalni režim proti izrazito izraženi volji ogromne večine kočevskih Slovencev, ki jo reprezentira druga lista. Gospodarji mesta bodo nemški nacionalci, ker bodo od ob županu ob boku stoječe kleronemške večine 13 mož imeli devet svojih zvestih nemških nacionalcev. Župan bo moral to delati, kar mu bo diktirala nemško-nacionalna večina, ki ga bo kot takega držala. Ako ji ne bo pariral, ga bo poslala, odkoder je prišel. Ker pa večina poldruga moža (12½—14) najbrže ne bo zadoščala, da kujonira slovensko narodno zavedno grupo 11 mož in da ta večina poldruga moža, pokrita s figovim peresom štirih slovenskih uradnikov, vzdržuje nemško-nacionalno nadvlado v Kočevju, se bo treba naskoro pripraviti na nove volitve. Dvomimo pa, da bi bilo v interesu države, da državno uradništvo v Kočevju vzdržuje nemško-nacionalno nadvlado in to v živem nasprotju z ogromno večino slovenskega prebivalstva.

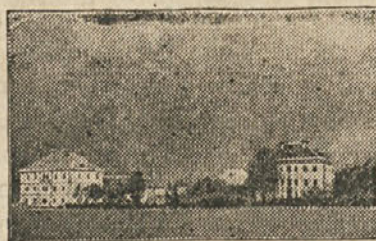
Izdajatelj: Za Okrožni Odbor Narodne Radikalne Stranke Ljubljana-Novomesto: Dr. Ivan Sajovic, Kočevje. Urednik: Ferdo Jonke, Kočevje. Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

ZOBNI ATELJE BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche
izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

DIJAŠKI DOM KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija.
Popolna prvovrstna oskrba. — Radiokonzerti. — Nizke cene.

STEVILO MEST OMEJENO NA 100 GOJENCEV.

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne
in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 1. julija 1926:
Din 20,836.000.—

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka) 5%
Obrestna mera za hipoteke 8%
Obrestna mera za menice 12%.